

DOI: 10.33270/05267303.7
УДК 343.132:343.14

СТАРЕНЬКИЙ Олександр*

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінальної юстиції
Національної академії внутрішніх справ
03035, пл. Солом'янська, 1, м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4517-726X>

Аудіо-, відеоконтроль особи як засіб кримінального процесуального доказування: проблеми правового регулювання та практики застосування

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена тим, що чинна нормативна модель аудіо-, відеоконтролю особи сформувалася за іншого рівня розвитку цифрових технологій і не забезпечує належної визначеності змісту, внутрішньої структури й порядку реалізації цього засобу кримінального процесуального доказування. Метою статті є висвітлення правової природи аудіо-, відеоконтролю особи як засобу кримінального процесуального доказування, виявлення проблем нормативного регулювання та практики застосування ст. 260 Кримінального процесуального кодексу України, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій з удосконалення її кримінальної процесуальної форми. Методологічну основу становили формально-юридичний, системно-правовий, логіко-семантичний, формально-логічний і порівняльно-правовий методи, а також узагальнення судової практики. За результатами дослідження встановлено неповну узгодженість положень кримінального процесуального закону та підзаконного нормативного регулювання щодо визначення змісту аудіо-, відеоконтролю особи. Законодавство України окреслює загальну модель цієї негласної слідчої (розшукової) дії, натомість підзаконний акт фактично виокремлює два взаємопов'язані етапи – фіксацію та обробку інформації, не визначаючи їх змісту, співвідношення та допустимих меж. Обґрунтовано, що фіксація забезпечує сприйняття, відображення та закріплення інформації з утворенням первинного технічного запису, а обробка охоплює подальші операції щодо вже сформованого інформаційного об'єкта. Запропоновано розмежовувати технічну й аналітичну обробку залежно від функціонального призначення відповідних операцій та отриманого результату. Встановлено, що обмежений характер відкритої нормативної деталізації аудіо-, відеоконтролю особи є виправданим щодо тактичних прийомів, спеціальних технічних можливостей і способів конспірації, однак не може поширюватися на визначення правових меж втручання в приватне спілкування. Обґрунтовано, що аудіоконтроль і відеоконтроль не є самостійними негласними слідчими (розшуковими) діями, а становлять різні способи реалізації єдиної кримінальної процесуальної форми. Встановлено, що процесуальний статус особи не є самостійним критерієм застосування аудіо-, відеоконтролю, оскільки визначальне значення має потенційна доказова значущість інформації, яку може бути отримано за результатами проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії.

Ключові слова: засоби кримінального процесуального доказування; негласні слідчі (розшукові) дії; аудіо-, відеоконтроль особи; доказ; втручання в приватне спілкування.

Історія статті:

Отримано: 01.07.2026
Прийнято: 27.08.2026
Опубліковано: 01.10.2026

Рекомендоване посилання:

Старенький О. Аудіо-, відеоконтроль особи як засіб кримінального процесуального доказування: проблеми правового регулювання та практики застосування. *Наука і правоохорона*. 2026. Вип. 3 (73). С. 77–88. DOI: 10.33270/05267303.7

*Відповідальний автор

© Старенький О., 2026. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Вступ

Аудіо-, відеоконтроль особи посідає особливе місце серед негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД), оскільки є одним із найефективніших, інформаційно змістовних негласних засобів кримінального процесуального доказування. Його застосування дає змогу без відома особи отримувати докази про обставини кримінального правопорушення, які через прихований характер нерідко неможливо або вкрай ускладнено здобути за допомогою гласних засобів кримінального процесуального доказування. Водночас відповідна НСРД пов'язана із суттєвим й інтенсивним втручанням у сферу приватного спілкування, з огляду на положення ст. 258 Кримінального процесуального кодексу (КПК)¹ України, що зумовлює необхідність чіткої, передбачуваної та внутрішньо узгодженої кримінальної процесуальної регламентації її підстав, змісту, меж і порядку застосування.

Трансформація криміногенної ситуації, поява нових і поширення раніше не типових форм протиправної діяльності, посилення загроз державній та громадській безпеці, а також необхідність документування латентної, організованої та конспіративної злочинної діяльності об'єктивно підвищили роль негласних засобів кримінального процесуального доказування. У кримінальних провадженнях щодо колабораційної діяльності, державної зради, диверсій, терористичної діяльності, незаконного обігу зброї та інших кримінальних правопорушень, виявлення і документування яких істотно ускладнене в умовах воєнного стану, аудіо-, відеоконтроль особи набуває важливого практичного значення.

Водночас дію правового режиму воєнного стану не можна розглядати як підставу для зниження стандартів законності, послаблення судового контролю або звуження кримінальних процесуальних гарантій у досудовому розслідуванні. Навпаки, розширення фактичної потреби в застосуванні негласних засобів кримінального процесуального доказування підвищує вимоги до нормативної визначеності їхньої правової природи, меж допустимого втручання та порядку використання отриманих результатів. Ефективність діяльності органів досудового розслідування за надзвичайних безпекових умов має поєднуватися з дотриманням засад верховенства права, пропорційності втручання в приватне життя, забезпечення права на захист, свободи від самовикриття та права не свідчити проти близьких родичів і членів сім'ї.

Додаткової актуальності дослідженню надає стрімкий розвиток цифрових технологій та їх активне впровадження в діяльність органів правопорядку. Розширення функціональних

можливостей технічних і програмних засобів змінює способи фіксації, збереження, обробки, аналізу та подальшого використання аудіо- й відеоінформації в кримінальному провадженні. За таких обставин традиційні доктринальні підходи до розуміння правової природи й змісту аудіо-, відеоконтролю особи потребують переосмислення з огляду на сучасний рівень технологічного розвитку, а також нові ризики для автентичності, цілісності, достовірності, перевірюваності й допустимості отриманих результатів.

Попри тривалий період застосування ст. 260 КПК України, нормативна модель аудіо-, відеоконтролю особи не цілком відповідає сучасним потребам правозастосовної практики. Її законодавча конструкція формувалася за іншого рівня розвитку інформаційних технологій, технічних засобів негласного отримання інформації та практики використання результатів НСРД. Цифровізація суспільних відносин, поширення нових форм комунікації, ускладнення способів учинення та приховування кримінальних правопорушень, а також істотне розширення технологічних можливостей органів правопорядку змінили фактичні умови проведення відповідної НСРД. Це об'єктивно зумовлює необхідність переосмислення її нормативної конструкції та формування сучасних підходів до визначення змісту, меж і процесуального значення результатів аудіо-, відеоконтролю особи в кримінальному процесуальному доказуванні.

Матеріали та методи

Питання аудіо-, відеоконтролю особи неодноразово ставали предметом наукових досліджень у галузі кримінального процесуального права, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності. Значний внесок у розроблення теоретичних і прикладних аспектів правового регулювання цієї НСРД зробили В. Г. Уваров (2012), М. А. Погорецький (2013, 2014), Є. Д. Лук'янчиков (2020), О. Ю. Татаров (2016), М. В. Багрій, В. В. Луцик (2017), Д. Б. Сергєєва (2017), В. І. Василичук, Д. Й. Никифорчук (2018), В. О. Шерудило (2018), А. А. Коваль (2019), І. І. Савляк (2019), О. В. Капліна (2020), Ж. В. Удовенко (2021), М. Л. Грібов, І. Ю. Шеліховська (2023), О. П. Бабіков (2024), М. М. Погорецький (2024) та інші вчені. У працях зазначених авторів досліджено поняття і правову природу аудіо-, відеоконтролю особи, його місце в системі негласних слідчих (розшукових) дій, підстави та процесуальний порядок проведення, співвідношення з іншими формами втручання в приватне спілкування, використання результатів цієї НСРД у кримінальному процесуальному доказуванні, а також аспекти забезпечення конституційних прав і свобод людини під час її проведення.

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує, що деякі концептуальні аспекти нормативної моделі аудіо-, відеоконтролю особи не отримали

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

комплексного доктринального осмислення або залишаються дискусійними. Зокрема, не сформовано єдиного підходу до визначення співвідношення аудіоконтролю та відеоконтролю як складових ст. 260 КПК України, змісту й сутнісного поняття «обробки» як етапу аудіо-, відеоконтролю особи, меж нормативної деталізації його кримінальної процесуальної форми, визначення кола осіб, щодо яких можуть проводити відповідну НСРД. Це зумовлює необхідність подальшого комплексного дослідження зазначеної проблематики.

Отже, метою статті є висвітлення правової природи аудіо-, відеоконтролю особи як засобу кримінального процесуального доказування, виявлення проблем нормативного регулювання та практики застосування ст. 260 КПК України, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій з удосконалення її кримінальної процесуальної форми.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання, застосування яких забезпечило всебічне дослідження аудіо-, відеоконтролю особи як засобу кримінального процесуального доказування. Формально-юридичний метод використано як основний інструмент аналізу положень ст. 248, 258, 260, 267 КПК України¹, Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні (Інструкція)², а також для встановлення змісту, структури та взаємозв'язку окремих елементів кримінальної процесуальної форми аудіо-, відеоконтролю особи. Системно-правовий метод застосовано для визначення місця аудіо-, відеоконтролю особи в системі НСРД і засобів кримінального процесуального доказування, дослідження взаємозв'язку положень кримінального процесуального закону й підзаконного нормативного регулювання, а також виявлення внутрішньої узгодженості нормативної моделі відповідної НСРД. Логіко-семантичний метод використано для з'ясування змісту категорій «аудіо-, відеоконтроль особи», «фіксація», «обробка», формування понятійного апарату дослідження, а також обґрунтування критеріїв розмежування технічної та аналітичної обробки результатів аудіо-, відеоконтролю особи. Формально-логічний метод

застосовано для виявлення прогалин, неузгодженостей і внутрішніх суперечностей нормативного регулювання ст. 260 КПК України, побудови авторської аргументації та формулювання пропозицій з удосконалення кримінальної процесуальної форми аудіо-, відеоконтролю особи. Порівняльно-правовий метод використано для зіставлення доктринальних підходів до визначення правової природи аудіо-, відеоконтролю особи, аналізу наукових позицій щодо змісту цієї НСРД та оцінювання запропонованих у науковій літературі підходів до вдосконалення її нормативного регулювання. Метод узагальнення судової практики застосовано для дослідження правових позицій Вищого антикорупційного суду щодо застосування ст. 260 КПК України, оцінки допустимості результатів аудіо-, відеоконтролю особи як доказів і перевірки сформульованих теоретичних висновків на відповідність сучасній правозастосовній практиці. Використання зазначеної сукупності методів забезпечило комплексне дослідження проблем правового регулювання та практики застосування аудіо-, відеоконтролю особи, а також надало можливість сформулювати науково обґрунтовані пропозиції з удосконалення нормативної моделі цієї НСРД.

Результати й обговорення

Відповідно до частини першої ст. 260 КПК України, аудіо-, відеоконтроль особи є різновидом втручання в приватне спілкування, що здійснюють без відома особи на підставі ухвали слідчого судді за наявності достатніх підстав вважати, що її розмови або інші звуки, рухи чи дії, пов'язані з діяльністю або місцем перебування, можуть містити відомості, які мають значення для досудового розслідування³. Таке законодавче визначення окреслює загальну правову конструкцію цієї НСРД: визначає її належність до форм втручання в приватне спілкування (ст. 258 КПК України), негласний характер, необхідність попереднього судового дозволу й орієнтовний предмет пізнавальної діяльності.

Положення ст. 260 КПК України конкретизовано в п. 1.11.2 Інструкції, відповідно до якого аудіо-, відеоконтроль особи полягає в негласній (без відома особи) фіксації та обробці з використанням технічних засобів розмови цієї особи або інших звуків, рухів, дій, пов'язаних з її діяльністю або місцем перебування тощо⁴.

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

² Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листоп. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v011490012/page?ext=%F0%E5%E6%E8%EC%ED>

³ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

⁴ Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листоп. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v011490012/page?ext=%F0%E5%E6%E8%EC%ED>

Порівняльний аналіз нормативних положень свідчить про певну неузгодженість у визначенні змісту відповідного засобу кримінального процесуального доказування. Стаття 260 КПК України не виокремлює внутрішніх етапів проведення цієї НСРД, натомість Інструкція фактично закріплює двоетапну модель її здійснення, яка охоплює фіксацію та обробку фактичних даних. Водночас зміст, співвідношення та межі цих етапів аудіо-, відеоконтролю особи нормативно не визначено.

Для з'ясування змісту та співвідношення зазначених понять доцільно звернутися до їх етимологічного значення. Термін «фіксація» в українській мові тлумачать через дієслово «фіксувати», що означає встановлювати, закріплювати що-небудь у певному положенні (Fix...). Поняття «обробка» походить від дієслова «обробляти», тобто певними діями або операціями надавати чому-небудь потрібного вигляду, доводити його до певного стану тощо (Process...). З лексичних значень убачається, що ці поняття позначають відмінні, але послідовно пов'язані види діяльності. У контексті застосування аудіо-, відеоконтролю особи фіксація спрямована на сприйняття, відображення та закріплення інформації, унаслідок чого утворюється первинний технічний запис. Обробка своєю чергою передбачає здійснення певних операцій щодо вже сформованого інформаційного об'єкта, які можуть впливати на його форму, стан або спосіб представлення. Отже, фіксація передуює обробці та створює первинний об'єкт, стосовно якого надалі можуть здійснювати відповідні технічні або аналітичні операції.

Водночас саме характер таких операцій визначає зміст поняття «обробка» в кримінальному процесуальному розумінні. Слід зазначити, що протягом тривалого періоду застосування положень глави 21 КПК України категорію «обробка» сприймали переважно у вузькому технічному значенні, а тому питання її меж не мало виразного практичного вияву та не ставало предметом належної наукової уваги з боку дослідників. Традиційно обробка результатів аудіо-, відеоконтролю охоплювала перетворення технічного сигналу на запис, придатний для сприйняття і збереження, а також його копіювання, відтворення, синхронізацію, стабілізацію та очищення від відповідних технічних перешкод. Такі операції мали допоміжний характер і не змінювали ґносеологічної природи результатів аудіо-, відеоконтролю: оброблений матеріал залишався формою відображення тих самих розмов, звуків, рухів або дій, які були безпосередньо зафіксовані під час проведення відповідної НСРД.

Натомість розвиток цифрових технологій істотно змінив функціональні можливості роботи з аудіо- та відеозаписами. Сучасні програмно-технічні засоби можуть використовувати не лише для копіювання, збереження, відтворення чи покращення технічної якості запису, а й для

автоматичного розпізнавання мовлення, розмежування голосів співрозмовників, встановлення належності окремих висловлювань певній особі, біометричної ідентифікації за голосом або зображенням, відновлення недостатньо чітких фрагментів, семантичного аналізу комунікації та зіставлення зафіксованих відомостей з іншими інформаційними масивами. За таких умов результат обробки можуть визначати не лише змістом первинного запису, а й за властивостями застосованого алгоритму, програмного засобу, методики або спеціальних знань. Обробка здатна виконувати два принципово різні завдання: забезпечувати технічну доступність уже зафіксованої інформації або приводити до формування нового похідного інформаційного результату. Це зумовлює необхідність розмежування технічної та аналітичної обробки результатів аудіо-, відеоконтролю особи.

Технічна обробка охоплює дії, спрямовані на забезпечення збереження, технічної доступності, відтворення та належного процесуального оформлення безпосередньо зафіксованих фактичних даних. До неї можуть бути віднесені копіювання, оцифрування, кодування і декодування, конвертація формату, синхронізація аудіо- та відеоматеріалів, стабілізація зображення, зменшення технічних шумів, створення резервних копій і відтворення запису. Її визначальною ознакою є відсутність спрямованості на отримання нових відомостей про обставини кримінального правопорушення. Водночас допоміжний характер таких операцій не означає їх процесуальної нейтральності. Очищення аудіозапису, стабілізація відеозображення, синхронізація звуку та зображення або зміна формату файлу можуть впливати на спосіб сприйняття інформації. Тому здійснення технічної обробки в межах аудіо-, відеоконтролю особи повинно супроводжуватися збереженням первинного запису й можливістю зіставлення з ним кожної обробленої версії.

Аналітична обробка як етап аудіо-, відеоконтролю особи має інше функціональне призначення та, залежно від характеру застосованих засобів і отриманого результату, може виходити за межі технічного етапу проведення відповідної НСРД. Вона полягає в застосуванні програмних, алгоритмічних або інших спеціальних засобів для отримання на основі первинного запису нових відомостей, ідентифікаційних висновків або взаємозв'язків, які безпосередньо не містяться в первинному записі або не можуть бути встановлені шляхом його звичайного сприйняття. До такої обробки можуть належати автоматичне розпізнавання та атрибуція мовлення, розподіл реплік між співрозмовниками, біометрична ідентифікація особи, семантичний або поведінковий аналіз, зіставлення з інформаційними системами та комплексне поєднання результатів НСРД з іншими масивами даних. Результатом аналітичної обробки є не інша

форма представлення вже зафіксованої інформації, а новий інформаційний результат, сформований унаслідок її подальшого аналізу. Аудіозапис безпосередньо відтворює голос і зміст висловлювання, натомість твердження про належність цього голосу конкретній особі є результатом відповідного ідентифікаційного дослідження. Відеозапис фіксує зовнішні ознаки й поведінку особи, однак висновок про її тотожність або певні поведінкові закономірності виникає внаслідок подальшого аналізу зафіксованих фактичних даних. Водночас віднесення таких операцій безпосередньо до змісту аудіо-, відеоконтролю особи не завжди є безспірним. Якщо встановлення нових відомостей потребує застосування спеціальних знань і формування самостійного ідентифікаційного чи іншого висновку, відповідна діяльність може становити не етап проведення НСРД, а окрему процесуальну форму дослідження її результатів.

Отже, критерієм відмежування технічної обробки від аналітичної має бути не час проведення відповідної операції чи вид застосованого програмного забезпечення, а її функціональне призначення та характер отриманого результату. Якщо операція лише забезпечує збереження, доступність, відтворення або покращення сприйняття інформації, яка міститься в первинному записі, вона належить до технічної обробки. Якщо ж її результатом є отримання нових відомостей, ідентифікаційних висновків або взаємозв'язків, ідеться про аналітичну обробку.

Здійснений аналіз змісту поняття «обробка» засвідчує, що чинне нормативне регулювання аудіо-, відеоконтролю особи не забезпечує належної визначеності окремих змістовних елементів цієї НСРД. Це зумовлює необхідність звернутися до питання загальної моделі її нормативної регламентації. Згідно зі ст. 260 КПК України та п. 1.11.2 Інструкції, нормативна модель аудіо-, відеоконтролю особи вирізняється мінімальним рівнем правової деталізації, на що власне зважають й інші правники, зазначаючи про її стислість за обсягом і змістом (Uvarov, 2012, р. 190). Схожий підхід законодавця може бути зумовлений природою НСРД, ефективність яких безпосередньо залежить від нерозголошення конкретних методів, тактичних прийомів і технічних можливостей органів правопорядку. Відкрите закріплення способів прихованого встановлення засобів аудіо- чи відеофіксації, алгоритмів взаємодії слідчих і співробітників оперативних підрозділів й інших осіб, характеристик спеціальної техніки або засобів маскування справді могло б знизити результативність відповідних заходів і створити ризики для осіб, залучених до їх проведення. Тому віднесення таких питань до відомчого регулювання з обмеженим доступом загалом є цілком виправданим.

Водночас необхідно чітко розмежовувати кримінальну процесуальну форму аудіо-,

відеоконтролю особи й тактику його проведення. Попри їх тісний взаємозв'язок, вони мають різну правову природу, функціональне призначення та, відповідно, потребують різного рівня нормативної деталізації. Якщо кримінальна процесуальна форма визначає правові межі допустимого втручання в приватне спілкування, процесуальні гарантії захисту прав людини й умови допустимості отриманих доказів, то тактика проведення відповідної НСРД охоплює способи досягнення її мети, вибір технічних засобів, методи конспірації та інші елементи оперативно-службової діяльності органів правопорядку.

Саме тому режим секретності може поширюватися лише на конкретні технічні рішення, способи встановлення обладнання, методи конспірації, спеціальні технічні можливості й інші відомості, розголошення яких здатне знизити ефективність негласної діяльності. Водночас він не може виправдовувати невизначеність правових меж втручання в приватне спілкування, змісту основних етапів проведення НСРД, порядку фіксації та обробки отриманої інформації, а також процесуальних гарантій перевірки її допустимості й достовірності. Інакше допустима секретність оперативно-службової діяльності фактично підміняється непрозорістю кримінальної процесуальної форми, що суперечить принципу правової визначеності й істотно ускладнює подальший судовий контроль за законністю втручання в права людини.

У цьому контексті доцільно розглянути позицію О. В. Капліної, яка слушно зазначає, що кримінальна процесуальна форма відіграє важливу роль під час проведення досудового розслідування, розгляду й вирішення кримінального провадження по суті, виконання завдань кримінального провадження. Це зумовлює інструментальну цінність кримінальної процесуальної форми в кримінальному провадженні та її соціальну цінність загалом. Кримінальна процесуальна форма має ключове значення в кримінальному судочинстві, утім її недосконалість може призвести до проблем правозастосування (Karlina, 2020, р. 104). Передусім це стосується НСРД, адже М. А. Погорецький стверджує, що однією з причин низького рівня використання результатів НСРД у доказуванні є саме брак досконалої процесуальної форми, яка дала б змогу перевірити сторонам і суду достовірність отриманих результатів, тому суди за клопотанням сторони захисту чи за власною ініціативою часто не визнають їх результати доказами (Pohoretskyi, 2014, р. 17). Хоча зазначену позицію було висловлено ще 2014 року, розвиток цифрових технологій, поява нових способів обробки інформації та розширення технічних можливостей проведення НСРД лише посилили її актуальність.

Слід зазначити, що ця проблема чинного нормативного регулювання полягає не в тому, що КПК України й Інструкція не висвітлюють усіх

технічних аспектів проведення аудіо-, відеоконтролю особи. Така деталізація у відкритих нормативно-правових актах об'єктивно не може бути вичерпною. Проблема полягає в іншому: КПК України чітко не розмежовує питання, які можуть залишатися у сфері відомчого нормативного регулювання з обмеженим доступом, і тими елементами кримінальної процесуальної форми, що безпосередньо визначають межі втручання в приватне спілкування, процесуальні гарантії особи й допустимість отриманих результатів, а тому повинні бути врегульовані виключно законом.

На нашу думку, саме закон повинен визначати мінімально необхідний зміст кримінальної процесуальної форми аудіо-, відеоконтролю особи. До таких обов'язкових елементів належать співвідношення аудіоконтролю та відеоконтролю, допустимі способи їх поєднання, межі фіксації поведінки особи й третіх осіб, вимоги до змісту ухвали слідчого судді з огляду на специфіку відповідної НСРД, правила процесуального оформлення технічного запису, а також основні гарантії забезпечення його автентичності, цілісності та перевірюваності. Саме ці елементи формують мінімальний зміст кримінальної процесуальної форми аудіо-, відеоконтролю особи та забезпечують можливість ефективного судового контролю за законністю його проведення.

Такий стан нормативного регулювання зумовлює щонайменше дві взаємопов'язані системні загрози. По-перше, він істотно розширює дискреційні повноваження органів досудового розслідування в питаннях, які безпосередньо визначають фактичний обсяг втручання в приватне спілкування. По-друге, він ускладнює подальшу перевірку законності отримання та забезпечення достовірності результатів аудіо-, відеоконтролю особи, оскільки суд, слідчий суддя та сторона захисту можуть мати доступ лише до кінцевого технічного запису, не володіючи достатньою інформацією щодо умов його створення, повноти, безперервності, способів обробки та відповідності первинному носію інформації. Це своєю чергою істотно ускладнює перевірку допустимості отриманих доказів і сприяє формуванню неоднакової судової практики щодо застосування ст. 260 КПК України. У цьому аспекті ми поділяємо позицію Ж. В. Удовенко з приводу того, що докладна регламентація в законодавстві здійснення аудіо-, відеоконтролю особи є гарантією захисту від безпідставного втручання сторони обвинувачення в охоронюване Конституцією України та законами України особисте й сімейне життя підозрюваного (Udovenko, 2021, p. 280).

Отже, чинна модель нормативного закріплення аудіо-, відеоконтролю особи є неповною. З одного боку, обмежений рівень відкритої нормативної деталізації є цілком виправданим з огляду на необхідність збереження в державній таємниці тактичних прийомів, спеціальних технічних

можливостей і способів конспірації. З іншого боку, надмірна загальність законодавчого регулювання призводить до того, що поза межами відкритої, доступної та передбачуваної правової регламентації залишаються деякі істотні елементи кримінальної процесуальної форми, які безпосередньо визначають законність втручання в приватне спілкування, допустимість отриманих доказів й ефективність судового контролю. Саме тому вдосконалення ст. 260 КПК України має бути спрямоване не на надмірну деталізацію тактики проведення відповідної НСРД, а на нормативне закріплення тих елементів її кримінальної процесуальної форми, які забезпечують правову визначеність, передбачуваність втручання в права людини та реальну можливість перевірки законності отриманих результатів.

Встановлена вище невизначеність нормативного регулювання аудіо-, відеоконтролю особи виявляється не лише в браку достатньої деталізації його кримінальної процесуальної форми, а й у фундаментальнішій проблемі – з'ясуванні правової природи цієї НСРД. Насамперед не повністю нормативно визначеним є питання, чи закріплює ст. 260 КПК України одну НСРД, яку можуть здійснювати різними способами фіксації та обробки інформації, чи фактично йдеться про дві самостійні НСРД – аудіоконтроль особи та/або відеоконтроль особи. На перший погляд, окреслена проблема має виключно теоретичний характер, однак її вирішення безпосередньо впливає на процесуальний порядок підготовки клопотання про проведення відповідної НСРД й отримання попереднього судового дозволу, визначення меж втручання в приватне спілкування, оформлення результатів аудіо-, відеоконтролю особи та подальшу перевірку й оцінку з погляду їх допустимості й можливості використання в кримінальному процесуальному доказуванні.

Формулювання ст. 260 КПК України допускає певне неоднозначне тлумачення. З одного боку, законодавець використовує словосполучення «аудіо-, відеоконтроль особи», що формально може створювати враження про наявність двох окремих НСРД як способів втручання в приватне спілкування, кожен з яких має самостійне функціональне призначення, на чому акцентують правники (Tatsii, 2012, p. 659; Tymoshko, 2025, p. 166). Справді, аудіофіксація спрямована насамперед на отримання мовної інформації та інших звуків, натомість відеофіксація забезпечує документування поведінки особи, її переміщень, жестів, міміки, взаємодії з іншими особами та навколишньою обстановкою. Крім того, на практиці зазначені технічні засоби можуть використовувати як одночасно, так і незалежно один від одного. За таких обставин може скластися враження, що аудіоконтроль і відеоконтроль є окремими різновидами НСРД.

Однак такий підхід, на нашу думку, не відповідає системному тлумаченню положень кримінального процесуального закону. Аналіз ст. 260 КПК України засвідчує, що законодавець конструє саме одну НСРД, предметом якої є приховане отримання інформації про розмови особи або інші звуки, рухи чи дії, пов'язані з її діяльністю або місцем перебування. Аудіозапис і відеозапис не визначають самостійних процесуальних форм втручання, а лише характеризують технічні способи реалізації єдиної НСРД. Отже, ст. 260 КПК України регламентує не дві окремі НСРД, а єдину кримінальну процесуальну форму, яку залежно від обставин кримінального провадження можуть здійснювати шляхом аудіоконтролю, відеоконтролю або їх одночасного застосування.

Такий висновок засвідчує і судовою практика. Зокрема, у вироку Вищого антикорупційного суду від 27 березня 2023 року у справі № 317/2973/18 суд відхилив доводи сторони захисту щодо недопустимості результатів аудіоконтролю особи з підстав відсутності в КПК України окремої НСРД з такою назвою. Суд обґрунтовано зазначив, що ст. 260 КПК України передбачає аудіо-, відеоконтроль особи як єдиний різновид втручання в приватне спілкування, який може полягати, зокрема, у фіксації розмов та інших звуків засобами звукозапису. Паралельна відеофіксація таких звуків чи розмов не є обов'язковою. На таке тлумачення очевидно вказує наявність у назві цієї слідчої (розшукової) дії розділового знака – коми, яка розмежовує можливі способи контролю особи – за допомогою відео- та/або аудіозапису¹.

Аналогічний висновок простежується й у вироку Вищого антикорупційного суду від 19 червня 2026 року у справі № 752/25834/18. Сторона захисту просила визнати недопустимими докази, отримані на підставі протоколу від 10 квітня 2018 року про проведення НСРД – аудіо-, відеоконтролю особи – з носіями інформації, зокрема картами пам'яті та стенограмою. Свою позицію сторона захисту обґрунтовувала тим, що за результатами кожної окремої НСРД не було складено самостійного протоколу. Відхиляючи ці доводи, суд установив, що на виконання ухвали слідчого судді детективом НАБУ у визначені процесуальні строк і спосіб було проведено одну НСРД – аудіо- та відеоконтроль особи, за результатами якої відповідно до вимог ст. 104–106 КПК України 10 квітня 2018 року складено один протокол із додатками. З огляду на це, суд дійшов висновку, що детектив НАБУ не мав передбачених кримінальним процесуальним законом підстав для складання декількох протоколів за результатами проведення однієї НСРД. Суд також зазначив, що отримані за результатами цієї НСРД

речі й документи були долучені до матеріалів кримінального провадження і надані для ознайомлення стороні захисту та суду, а тому вимоги ст. 252 КПК України було дотримано. Зрештою, Вищий антикорупційний суд не встановив підстав для визнання недопустимими доказів, отриманих на підставі протоколу від 10 квітня 2018 року про проведення аудіо-, відеоконтролю особи з відповідними носіями інформації та стенограмою².

Водночас вирішення зазначеного питання породжує іншу, значно складнішу процесуальну проблему, яку чинний КПК України фактично залишив поза межами нормативного регулювання. Якщо аудіоконтроль і відеоконтроль є різними способами проведення однієї НСРД, закономірно постає питання щодо порядку визначення конкретного способу її здійснення. Насамперед незрозуміло, чи повинен слідчий або прокурор уже на етапі звернення до слідчого судді з відповідним клопотанням визначити, яким саме способом планують проведення відповідної НСРД – шляхом аудіоконтролю, відеоконтролю чи одночасного використання обох способів, чи вибір конкретного технічного способу може здійснювати орган досудового розслідування вже після отримання судового дозволу. На нашу думку, з огляду на конституційні гарантії недоторканності приватного життя (ст. 31, 32 Конституції України) і забезпечення використання результатів аудіо-, відеоконтролю особи як доказів, правильним є саме перший підхід. Клопотання про надання дозволу на проведення аудіо-, відеоконтролю особи має містити обґрунтування не лише необхідності проведення відповідної НСРД як такої, а й доцільності застосування конкретного способу технічної фіксації. Тож слідчий суддя, здійснюючи судовий контроль за дотриманням прав особи, має оцінювати не лише наявність підстав для проведення цієї НСРД загалом, а й пропорційність застосування саме аудіоконтролю чи відеоконтролю або їх поєднання. Таку інформацію має бути логічно відображено як у мотивувальній, так і в резолютивній частинах ухвали слідчого судді.

Натомість чинна редакція ст. 260 КПК України, як і загальні положення ст. 248 КПК України, не містять жодних вимог щодо визначення способу проведення відповідної НСРД ні в клопотанні сторони обвинувачення, ні в ухвалі слідчого судді. Крім того, закон не встановлює, чи вправі орган досудового розслідування після отримання дозволу на проведення аудіо-, відеоконтролю особи самостійно змінювати спосіб технічної фіксації, наприклад, перейти від аудіо-контролю до відеоконтролю або здійснювати їх одночасне застосування без отримання окремого судового дозволу. Така законодавча невизначеність

¹ Вирок Вищого антикорупційного суду від 27 берез. 2023 р. Справа № 317/2973/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109823133>

² Вирок Вищого антикорупційного суду від 19 черв. 2026 р. Справа № 752/25834/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/137601329>

фактично розширює дискреційні повноваження сторони обвинувачення та послаблює судовий контроль за межами втручання в приватне життя особи.

Важливими є і процесуальні наслідки зазначеної проблеми. Якщо конкретний спосіб застосування відповідного засобу кримінального процесуального доказування має істотне значення для встановлення меж втручання в права людини, він має послідовно відображатися в усіх процесуальних документах, що оформлюють його проведення. Насамперед це стосується клопотання слідчого або прокурора, ухвали слідчого судді та протоколу НСРД. Лише за умови чіткого визначення способу проведення аудіо-, відеоконтролю особи можливо перевірити, чи не вийшов орган досудового розслідування за межі наданого судового дозволу та чи відповідають фактично застосовані технічні засоби тим, використання яких було санкціоновано судом.

Отже, хоча ст. 260 КПК України, на нашу думку, правильно закріплює аудіо-, відеоконтроль особи як єдину НСРД, що може реалізовуватися різними способами технічної фіксації, законодавець не врегулював процесуальний механізм визначення, санкціонування та документального відображення конкретного способу її проведення. Саме ця прогалина створює передумови для виникнення відповідних проблем на практиці й потребує законодавчого усунення шляхом встановлення чітких вимог до змісту клопотання, ухвали слідчого судді та процесуального оформлення результатів цієї НСРД.

Окремою проблемою нормативної конструкції ст. 260 КПК України є визначення кола осіб, щодо яких допустимим є проведення аудіо-, відеоконтролю особи. Системне тлумачення її положень засвідчує, що процесуальний статус особи в кримінальному провадженні не є нормативним критерієм застосування відповідного засобу кримінального процесуального доказування. Як щодо більшості НСРД, передбачених у главі 21 КПК України, ст. 260 КПК України також не містить вимоги про те, що аудіо-, відеоконтроль можуть здійснювати виключно стосовно підозрюваного чи іншого учасника кримінального провадження. Натомість законодавець визначає інший критерій – наявність достатніх підстав вважати, що фіксація розмов, інших звуків, рухів або дій конкретної особи надасть можливість отримати відомості, які мають значення для досудового розслідування. Отже, вирішальне значення для застосування аудіо-, відеоконтролю має не процесуальний статус особи в кримінальному провадженні, а об'єктивна здатність інформації, яка може бути отримана внаслідок проведення цієї НСРД і використана для встановлення обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні.

Такий законодавчий підхід видається цілком логічним і відповідає функціональному призна-

ченню НСРД як засобів кримінального процесуального доказування. Їх застосування має забезпечити отримання доказів або перевірку вже отриманих доказів у випадках, коли отримання відповідних відомостей гласними засобами кримінального процесуального доказування є неможливим або істотно ускладненим.

Водночас у науковій літературі обстоюють й інший підхід до визначення кола осіб, стосовно яких можуть проводити аудіо-, відеоконтроль особи. Зокрема, І. І. Савляк (2019) і Ж. В. Удовенко (2021) цілком слушно зазначають, що положення КПК України не пов'язують можливість проведення цієї НСРД з процесуальним статусом особи. Аудіо-, відеоконтроль можуть проводити не лише щодо підозрюваного, а й щодо інших осіб, які на момент його проведення не мають жодного процесуального статусу в кримінальному провадженні. Водночас далі дослідниці пропонують законодавчо обмежити сферу застосування цієї НСРД виключно підозрюваними та перейменувати ст. 260 КПК України на «Аудіо-, відеоконтроль підозрюваного», обґрунтовуючи додатково свою позицію тим, що недопустимим є таємне проникнення до житла чи іншого володіння особи, яка не має статусу підозрюваного, з метою встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю (Savliak, 2019, p. 76; Udovenko, 2021, p. 279-280).

На нашу думку, таку позицію не можна вважати слушною з декількох причин.

По-перше, запропонований підхід не враховує функціонального призначення аудіо-, відеоконтролю особи як засобу кримінального процесуального доказування. Доказовий потенціал цієї НСРД безпосередньо зумовлений тим, що її застосовують переважно до моменту, коли особа усвідомлює факт здійснення щодо неї кримінального переслідування та, відповідно, ще не адаптує свою поведінку з метою приховування чи знищення інформації, яка має значення для кримінального провадження. Повідомлення про підозру істотно змінює процесуальне становище особи: вона набуває статусу сторони захисту, отримує передбачений законом комплекс процесуальних прав, а в низці випадків щодо неї застосовують заходи забезпечення кримінального провадження, зокрема запобіжні заходи. За таких умов можливості негласного отримання доказів об'єктивно звужуються. Саме тому законодавче обмеження можливості проведення аудіо-, відеоконтролю виключно щодо підозрюваних істотно звузило б практичне значення цієї НСРД. Водночас це не виключає можливості застосування відповідного засобу кримінального процесуального доказування та після повідомлення особі про підозру, якщо постає необхідність документування подальшої злочинної діяльності такої особи, встановлення інших співучасників, нових епізодів кримінального правопорушення, отримання нових доказів або перевірки вже отриманих.

По-друге, ми не поділяємо аргументацію авторів, відповідно до якої необхідність законодавчого обмеження кола осіб пов'язують з можливістю таємного проникнення до житла чи іншого володіння особи для встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю. Такий підхід, на нашу думку, змішує два самостійні правові питання: визначення кола осіб, щодо яких допускається проведення аудіо-, відеоконтролю, і способи процесуальної й технічної реалізації цієї НСРД. Необхідність проникнення до житла чи іншого володіння особи характеризує лише один із можливих і найпоширеніших способів проведення аудіо-, відеоконтролю, однак не визначає суб'єктний склад осіб, стосовно яких його можуть здійснювати. Справді, у практиці органів досудового розслідування аудіо-, відеоконтроль особи найчастіше застосовують у комплексі з іншими НСРД, насамперед з обстеженням публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, передбаченим ст. 267 КПК України, коли постає необхідність прихованого встановлення технічних засобів фіксації інформації. Проте така модель проведення не є універсальною. Залежно від фактичних обставин кримінального провадження аудіо-, відеоконтроль можуть здійснювати і без проведення інших НСРД, коли технічну фіксацію забезпечують іншими законними способами, що не потребують таємного проникнення до житла чи іншого володіння особи (наприклад, у службовому приміщенні, власник якого співпрацює зі слідством, публічно доступних місцях тощо). Отже, можливість або неможливість застосування ст. 267 КПК України залежить виключно від обраного способу реалізації аудіо-, відеоконтролю особи, але не впливає на визначення кола осіб, щодо яких ця НСРД може бути проведена. Крім того, навіть у тих випадках, коли проведення аудіо-, відеоконтролю об'єктивно потребує таємного проникнення до житла чи іншого володіння особи, законність такого втручання забезпечують спеціальними процесуальними гарантіями, встановленими ст. 267 КПК України, а також судовим контролем за наданням відповідного дозволу. Отже, необхідність застосування додаткової НСРД не може слугувати аргументом для законодавчого звуження сфери застосування аудіо-, відеоконтролю особи.

Висновки

1. Аудіо-, відеоконтроль особи посідає важливе місце в системі негласних засобів кримінального процесуального доказування, оскільки забезпечує можливість негласного отримання відомостей про обставини кримінального правопорушення, які нерідко неможливо або вкрай складно здобути за допомогою інших процесуальних засобів кримінального процесуального доказування. Водночас інтенсивний характер втручання цієї НСРД у сферу приватного

спілкування зумовлює підвищені вимоги до нормативної визначеності її кримінальної процесуальної форми. Попри тривалий період застосування ст. 260 КПК України, її нормативна модель не цілком відповідає сучасним умовам кримінального процесуального доказування, розвитку цифрових технологій та потребам правозастосовної практики.

2. Положення ст. 260 КПК України та п. 1.11.2 Інструкції вирізняються неповною внутрішньою узгодженістю щодо визначення змісту аудіо-, відеоконтролю особи. Якщо ст. 260 КПК України окреслює лише загальну кримінальну процесуальну модель цієї НСРД, не конкретизуючи її внутрішніх функціональних складових, то п. 1.11.2 Інструкції фактично доповнює її положення, визначаючи аудіо-, відеоконтроль особи як сукупність двох взаємопов'язаних видів діяльності – фіксації та обробки інформації. Водночас ані кримінальний процесуальний закон, ані Інструкція не визначають правового змісту поняття «фіксація» та «обробка», її процесуального призначення, допустимих меж здійснення та значення для кримінального процесуального доказування, що зумовлює неоднозначність тлумачення відповідних положень і створює передумови для неоднорідної правозастосовної практики. Поняття «обробка», використане в п. 1.11.2 Інструкції, є неоднорідним за кримінальним процесуальним змістом, тому його не можна розглядати як єдиний за правовою природою вид діяльності. У зв'язку з цим запропоновано розмежовувати технічну й аналітичну обробку результатів аудіо-, відеоконтролю особи, з огляду на функціональне призначення відповідних операцій та характер отриманого результату, що надає можливість чіткіше визначити їх процесуальне значення під час перевірки та оцінки допустимості й достовірності доказів.

3. Чинна кримінальна процесуальна форма аудіо-, відеоконтролю особи характеризується мінімальним рівнем нормативної деталізації. Такий підхід є виправданим щодо тактичних і технічних аспектів проведення відповідної НСРД, однак не може поширюватися на істотні елементи кримінальної процесуальної форми, які безпосередньо визначають межі втручання в приватне спілкування, порядок фіксації, обробки, документування та перевірки результатів цієї НСРД.

4. Нормативна конструкція ст. 260 КПК України передбачає існування НСРД – аудіо-, відеоконтролю особи, натомість аудіоконтроль і відеоконтроль не мають самостійного кримінального процесуального значення окремих НСРД, а є взаємопов'язаними способами реалізації єдиного засобу кримінального процесуального доказування. Застосування лише аудіоконтролю або відеоконтролю чи їх одночасне проведення не змінює правової природи відповідної НСРД, а характеризує лише особливості способу її

здійснення залежно від обставин кримінального провадження.

5. Процесуальний статус особи не є нормативним критерієм застосування аудіо-, відеоконтролю. Визначальною умовою проведення цієї НСРД є наявність достатніх підстав вважати, що фіксація розмов, інших звуків, рухів або дій конкретної особи надасть можливість отримати відомості, які мають значення для досудового розслідування. Водночас спосіб технічної реалізації аудіо-, відеоконтролю, зокрема необхідність проведення інших НСРД, не впливає на визначення кола осіб, щодо яких його можуть здійснювати.

Подяки

Немає.

Фінансування

Дослідження не фінансувалося.

Конфлікт інтересів

Немає.

References

- [1] Babikov, O.P. (2024). Theoretical and Applied Foundations of Conducting Covert Investigative (Search) Actions in Criminal Proceedings. *Doctor's thesis*. Dnipro. Retrieved from <https://dduvs.edu.ua/naukova-diyalnist/spetsializovani-vcheni-radi/ogoloshennya-pro-zahist-disertatsij/babikov/>
- [2] Bahrii, M.V., & Lutsyk, V.V. (2017). *Procedural Aspects of Covert Information Gathering: Domestic and Foreign Experience*. Kharkiv: Pravo. Retrieved from https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/273/1-20.pdf?srsId=AfmBOor1GMxC-fDG_TENhpUJjktbb37KFaSKaeXszjrT1_YALWV4gCGj
- [3] Fix. *Dictionary of the Ukrainian language* (vol. 1-11). Retrieved from <https://slovyk.ua/index.php?swrd=фіксувати>
- [4] Hribov, M.L., & Shelikhovska, I.Yu. (2023) Audio and video surveillance of a person: Substitution of the essence of a covert investigative (search) action. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 1, 450-454. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-1/106
- [5] Kaplina, O.V. (2020). Problems of direct study of the results of nonverbal and mixed investigative (search) actions by the court. *Problems of Legality*, 151, 101-119. DOI: 10.21564/2414-990x.151.215054
- [6] Koval, A.A. (2019). *Ensuring Human Rights during Covert Investigative (Search) Actions*. Mykolaiv: Petro Mohyla Black Sea National University Publishing House. Retrieved from <https://surl.li/dbypjv>
- [7] Lukianchikov, Ye.D. (2020). Covert investigative (detective) actions are means of providing information for the investigation of crimes. *Forensic science and forensic examination*, 65, 183-196. DOI: 10.33994/kndise.2020.65.18
- [8] Pohoretskyi, M. (2014). Theory of Criminal Procedural Proof: Problematic Issues. *Law of Ukraine*, 10, 12-25. Retrieved from https://pravoua.com.ua/uk/store/pravoukr/pravoukr_10_14/Pogoretskyi_10_14
- [9] Pohoretskyi, M.A. (2013). Covert investigative (search) actions: Problems of conducting and using their results in proof. *Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 1, 270-276. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_48
- [10] Pohoretskyi, M.M. (2024). Human rights guarantees in interference with private communication during covert investigations in the practice of the Security Service of Ukraine: Problematic issues. *Bulletin of Criminal Proceedings*, 3-4, 103-122. DOI: 10.17721/2413-5372.2023.3-4/103-122
- [11] Process. *Dictionary of the Ukrainian language* (vol. 1-11). Retrieved from <https://slovyk.ua/index.php?swrd=обробляти>
- [12] Savliak, I.I. (2019). Secrecy of Communication as a Principle of Criminal Proceedings. *Candidate's thesis*. Kyiv. Retrieved from <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/8137>
- [13] Serhieieva, D.B. (2017). Legal and factual grounds for conducting covert investigative (search) actions. *Bulletin of Criminal Proceedings*, 4, 56-65. Retrieved from https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2017_Sergeeva.pdf
- [14] Sherudylo, V.O. (2018). Procedural Procedure for Conducting Covert Investigative (Search) Actions Involving Interference with Private Communication. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv. Retrieved from <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5acb539d-7656-4404-b606-256d76baf94b/content>
- [15] Tatarov, O.Yu. (2016). Certain issues in conducting covert investigative (search) actions. *Bulletin of Criminal Proceedings*, 3, 69-77. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkc_2016_3_11
- [16] Tatsii, V.Ya. (et al.). (Eds.). (2012). *Criminal Procedure Code of Ukraine: Scientific and Practical Commentary* (vol. 1). Kharkiv: Pravo. Retrieved from <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/154/1-28.pdf?srsId=AfmBOopq4IHfBUpvOzEUJnnD4tKMh-1MB2GqaqCj-ksyf-qoUwf319q3>
- [17] Tymoshko, P.V. (2025). Conducting covert investigative (search) actions involving interference with private communication for the purpose of ensuring a special investigative experiment. *Legal Journal of Donbas*, 4, 164-169. DOI: 10.32782/2523-4269-2025-93-164-169

- [18] Udovenko, Zh.V. (2021). Guarantees of the Right to Non-Interference with a Person's Private and Family Life in Criminal Proceedings of Ukraine. *Doctor's thesis*. Kyiv. Retrieved from <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/Dysertatsiia.pdf>
- [19] Uvarov, V.H. (2012). The institution of interference with private life through audio and video surveillance. *Law and Safety*, 5(47), 190-194. Retrieved from https://files.znu.edu.ua/8080/library/DocDescription;jsessionid=181110EBD5B52D35579A953F0811CB64?doc_id=908180
- [20] Vasylynychuk, V.I., & Nykyforchuk, D.Y. (2018). Improving the regulatory framework for operational-search measures and covert investigative (search) actions. *Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 1, 103-114. Retrieved from <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/6657>

Список використаних джерел

- [1] Бабіков О. П. Теоретико-прикладні основи проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Дніпро, 2024. 535 с. URL: <https://dduvs.edu.ua/naukova-diyalnist/spetsializovani-vcheni-radi/ogoloshennya-pro-zahist-disertatsij/babikov/>
- [2] Багрий М. В., Луцик В. В. Процесуальні аспекти негласного отримання інформації: вітчизняний та зарубіжний досвід : монографія. Харків : Право, 2017. 376 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/273/1-20.pdf?srsId=AfmBOor1GMxC-fDG_TENhpUjJktbb37KFasKaeXszjrT1_YALWV4gCGj
- [3] Фіксувати. *Словник української мови* : в 11 т. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=фіксувати>
- [4] Грібов М. Л., Шеліховська І. Ю. Аудіо-, відеоконтроль особи: підміна змісту негласної слідчої (розшукової) дії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 450–454. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-1/106
- [5] Капліна О. В. Проблеми безпосереднього дослідження судом результатів невербальних та змішаних слідчих (розшукових) дій. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 151. С. 101–119. DOI: 10.21564/2414-990x.151.215054
- [6] Коваль А. А. Забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій : монографія. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 264 с. URL: <https://surl.li/dbypjv>
- [7] Лук'янчиков Є. Д. Негласні слідчі (розшукові) дії – засоби інформаційного забезпечення розслідування злочинів. *Криміналістика і судова експертиза*. 2020. № 65. С. 183–196. DOI: 10.33994/kndise.2020.65.18
- [8] Погорєцький М. Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання. *Право України*. 2014. № 10. С. 12–25. URL: https://pravoua.com.ua/uk/store/pravoukr/pravoukr_10_14/Pogoretskyi_10_14
- [9] Погорєцький М. А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. Вип. 1. С. 270–276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_48
- [10] Погорєцький М. М. Гарантії прав людини при втручанні в приватне спілкування під час негласних розслідувань у практиці Служби безпеки України: проблемні питання. *Вісник кримінального судочинства*. 2024. № 3–4. С. 103–122. DOI: 10.17721/2413-5372.2023.3-4/103-122
- [11] Обробляти. *Словник української мови* : в 11 т. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=обробляти>
- [12] Савляк І. І. Таємниця спілкування як засада кримінального провадження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2019. 229 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/8137>
- [13] Сергєєва Д. Б. Правові та фактичні підстави провадження негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 4. С. 56–65. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2017_Sergeeva.pdf
- [14] Шерудило В. О. Процесуальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування : ... автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 21 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5acb539d-7656-4404-b606-256d76baf94b/content>
- [15] Татаров О. Ю. Окремі проблеми при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 69–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkc_2016_3_11
- [16] Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / [за заг. ред. В. Я. Тація та ін.]. Харків : Право, 2012. Т. 1. 768 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/154/1-28.pdf?srsId=AfmBOopq4IHfBUpvOzEUJnnD4tKMh-1MB2GqaqCj-ksyf-qoUwf319q3>
- [17] Тимошко П. В. Проведення НСРД, що пов'язані із втручанням у приватне спілкування, з метою забезпечення спеціального слідчого експерименту. *Правовий часопис Донбасу*. 2025. № 4. С. 164–169. DOI: 10.32782/2523-4269-2025-93-164-169

- [18] Удовенко Ж. В. Гарантії забезпечення права особи на невтручання в її особисте і сімейне життя у кримінальному провадженні України : дис.... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2021. 586 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/Dysertatsiia.pdf>
 - [19] Уваров В. Г. Інститут втручання у приватне життя шляхом аудіо-, відеоконтролю. *Право і безпека*. 2012. № 5 (47). С. 190–194. URL: https://files.znu.edu.ua/8080/library/DocDescription;jsessionid=181110EBD5B52D35579A953F0811CB64?doc_id=908180
 - [20] Васи́линчук В. І., Никифорчук Д. Й. Удосконалення нормативно-правового забезпечення проведення оперативно-розшукових заходів і негласних слідчих (розшукових) дій. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 103–114. URL: <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/6657>
-

STARENKYI Oleksandr

Doctor of Law, Associate Professor, Professor of the Department of Criminal Justice of the National Academy of Internal Affairs

03035, 1 Solomianska Sq., Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4517-726X>

Audio and Video Surveillance of A person as a means Of Criminal Procedural Proof: Problems of Legal Regulation and Law Enforcement Practice

Abstract. The relevance of this study stems from the fact that the current regulatory framework governing audio and video surveillance of a person was developed at an earlier stage of digital technology and no longer provides sufficient legal certainty regarding the content, internal structure, and procedural implementation of this means of criminal procedural proof. The purpose of this article is to examine the legal nature of audio and video surveillance of a person as a means of criminal procedural proof, to identify shortcomings in the legal regulation and practical application of Article 260 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, and to formulate scientifically grounded proposals for improving its procedural framework. The methodological basis of the study includes the formal legal, systemic legal, logical-semantic, formal-logical, and comparative legal methods, together with the method of generalising judicial practice. The study demonstrates that the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine and subordinate legislation are not fully consistent in defining the content of audio and video surveillance of a person. While the Code establishes only the general legal framework of this covert investigative (search) action, the subordinate regulation effectively distinguishes two interrelated stages – recording and information processing – without defining their legal content, correlation, or permissible limits. It is substantiated that recording ensures the perception, capture, and preservation of information through the creation of an original technical record, whereas processing encompasses subsequent operations performed on an already existing information object. The article proposes distinguishing between technical processing and analytical processing according to the functional purpose of the relevant operations and the nature of the resulting outcome. The study further establishes that the limited scope of open legislative regulation governing audio and video surveillance of a person is justified with respect to tactical techniques, specialised technical capabilities, and methods of concealment. However, such legislative restraint cannot extend to defining the legal limits of interference with private communication. It is further substantiated that audio surveillance and video surveillance do not constitute separate covert investigative (search) actions but represent different methods of implementing a single procedural form. The research also demonstrates that the procedural status of a person is not an independent criterion for applying audio and video surveillance. Instead, the decisive consideration is the potential evidentiary value of the information that may be obtained through the conduct of this covert investigative (search) action.

Keywords: means of criminal procedural proof; covert investigative (search) actions; audio and video surveillance of a person; evidence; interference with private communication.